

جایگاه، تأثیرگذاری و آموزش داروسازی

برسانند، بیمارمحور بوده‌اند و بیمارمحوری را شعار خود قرار داده‌اند.

با توجه به آخرین استانداردهای آموزش در کشورهای پیشرفته که در ارتباط با داروسازان و دیگر افراد حلقه درمان بیمارمحوری را سرلوحه خود قرار می‌دهند، پنج محور اصلی را در آموزش تبیین و اجرا نموده‌اند و آن‌ها عبارتند از:

5 competencies that all healthcare professional should attain:

- Provide patient-centered care
- Work in inter-professional teams
- Employ evidence based practice
- Apply quality improvement
- Utilize information

با توجه به نکات مذکور متوجه می‌شویم که زمان دارومحور بودن در ارتباط با حرفه داروسازی مدت

آموزش داروسازی یکی از پر هزینه‌ترین و علمی‌ترین رشته‌های علوم پزشکی می‌باشد. پژوهش در داروسازی یکی از پر هزینه‌ترین رشته‌های علوم پزشکی است. خدمات دارویی قسمت قابل توجهی از هزینه‌های درمانی را به خود اختصاص می‌دهد. حرفه داروسازی کم‌ترین نقش را در سیاست‌گذاری درمانی کشور دارد.

با توجه به نکات ذکر شده به نظر می‌رسد یافتن پاتولوژی این که چرا حرفه داروسازی و تأثیرگذاری آن در کشور به حد قابل قبولی نرسیده بسیار مهم می‌باشد. شاید یکی از عوامل بسیار مهم و غیرقابل انکار دارو محور بودن آموزش، پژوهش و خدمات دارویی حرفه داروسازی در کشور است. در صورتی که حداقل سه دهه است که داروسازی، در کشورهایی که توانسته‌اند تأثیرگذاری مناسبی برای خود در سیاست‌گذاری‌های درمانی به ثبت

بالینی که در اختیار دانشگاه‌ها می‌باشد، در ارتقای کیفیت آموزش و خدمات داروسازان بسیار مؤثر خواهد بود. از فواید اولیه حضور در بیمارستان‌ها، ارتقای توسعه مهارت‌ها و دانش داروسازان می‌باشد. داروسازان در ارائه خدمات دارویی در بیمارستان‌ها مجبور هستند که multifunction باشند و مهارت‌های مختلفی را کسب و ارائه نمایند که این خدمات حرفه داروسازی و دیگر حرف علوم پزشکی را در هم تنیده و به یکدیگر نزدیک می‌نماید و می‌تواند عامل مهمی در افزایش تأثیرگذاری حرفه داروسازی در سیاست‌گذاری‌های آموزشی و درمانی در کشور باشد. دانشکده‌های داروسازی باید مدیریت داروخانه‌های بیمارستانی دانشگاه خود را تقبل نمایند که بتوانند از این اماکن جهت عرصه آموزشی و خدماتی خود استفاده نمایند. واگذاری مدیریت داروخانه‌های بیمارستانی به دانشکده‌های داروسازی از طریق مصوبه هیئت امنای دانشگاه قابل انجام می‌باشد و در دانشگاه علوم پزشکی تهران در سال ۱۳۸۵ انجام شده است. ورود به عرصه داروخانه‌های بیمارستانی توسط دانشکده داروسازی دانشگاه علوم پزشکی تهران موجب ارتقای آموزشی و خدمات دارویی در بین دانشجویان و داروسازان در این دانشگاه گردیده است.

نگاهی به تاریخچه داروسازی در دنیا نشان می‌دهد که ایجاد سرویس‌های خدماتی مختلف در داروخانه‌های بیمارستانی که پیش نیاز خدمات بالینی نیز می‌باشد، موجب تحکیم جایگاه حرفه داروسازی در حلقه درمان در بین همکاران بالینی و در نهایت، مشارکت در سیاست‌گذاری خواهد شد

زمان طولانی می‌باشد که به سر آمده است. برای این که بتوانیم به این استانداردهای فهرست شده فکر کنیم و در آینده به طرف آن حرکت نماییم و در نهایت، به آن‌ها دست یابیم، باید نحوه آموزش و زیرساخت‌های موجود را کاملاً متحول نماییم. این نکته را تمام ما داروسازان باید همیشه مدنظر قرار دهیم که داروسازی بالفطره بالینی می‌باشد - چه در داروخانه‌های سرپایی و چه در داروخانه‌های بیمارستانی - و نحوه آموزش معمول که امروز ما در دانشکده‌های خود به کار می‌گیریم، دیگر برای دانشجویان قابل قبول نمی‌باشد. در آموزش معمول امروزه اطلاعات محضی را که در کتاب‌ها وجود دارد و در بسیاری دیگر از منابع قابل دسترس دانشجویان می‌باشد، تکرار می‌نماییم و دانشجویان احساس می‌نمایند که وقت آن‌ها در سر کلاس تلف می‌شود و این احساس یکی از عوامل مهم در عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس و حتی حضور در دانشکده‌ها می‌باشد. البته، این مشکل در تمام دانشکده‌های علوم پزشکی وجود دارد.

جهت تغییر نگرش به حرفه داروسازی در سطح جامعه، در بین همکاران علوم پزشکی و پر بار نمودن حرفه داروسازی، دانشکده‌های داروسازی باید عرصه آموزش خود را وارد درمانگاه‌ها، کلینیک‌ها و بیمارستان‌ها نمایند. برای انجام این مهم، برنامه آموزش داروسازی باید مورد بازبینی جدی قرار گیرد و آموزش به طرف بیمارمحور بودن با گوشه چشمی به سلامت‌محور بودن در تدریس تمام دروس حرکت نموده و عرصه‌های آموزش خود را با دیگر حرفه‌های پزشکی ادغام نمایند. حرکت به طرف ارائه خدمات دارویی در اماکن

و تا حد زیادی این مهم در دانشگاه علوم پزشکی تهران در حال تکوین و انجام می‌باشد.

با توجه به این که حرفه داروسازی در سه دهه گذشته در کشورهای بسیاری تغییرات عمده داشته است و به طرف توسعه ارایه خدمات و سرویس‌های بالینی در بیمارستان‌ها قدم برداشته و آموزش خود را بر اساس این تغییرات متوازن نموده است، شایسته است که با سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های داروخانه‌های بیمارستانی توسط وزارت بهداشت، دانشگاه‌های علوم پزشکی، دانشکده‌های داروسازی و همسو شدن آموزش داروسازی با این تغییرات و ایجاد تغییرات در ارایه خدمات سنتی جایگاه داروسازی کشور را در توسعه ارایه خدمات دارویی مدرن مستحکم نماید. برای انجام این مهم اول باید اعتقاد به آن در بین اساتید داروسازی دبیرخانه شورای تخصصی وزارت بهداشت که توسط همین اساتید راهبری می‌شود، به وجود آید.

در حال حاضر تفاوت آموزش بین دانشکده‌های داروسازی کشور با توجه به امکانات موجود این دانشکده‌ها قابل توجه می‌باشد و در نتیجه، فارغ‌التحصیلان این دانشکده‌ها تفاوت محسوس دارند و به نظر می‌رسد که در ارزیابی دانشکده‌ها توجه و تمرکز هم‌چنان بر رشته‌های علوم پایه با استانداردهای دارو محوری می‌باشد در صورتی که حرکت باید به طرف ارایه خدمات دارویی و

بالینی باشد.

خدمات دارویی مورد نیاز در عرصه درمانی - چه در داروخانه‌های سطح شهر و چه در عرصه‌های بالینی - از آموزش‌های ارایه شده در دانشکده‌های داروسازی جلوتر می‌باشد. بنابراین، خدمات دارویی ارایه شده قابل قبول مردم و کلینیسین‌های مطلع نمی‌باشد و نیاز به ارتقای آموزش در دانشکده‌های داروسازی لازم و ضروری می‌باشد. ارایه خدمات دارویی - چه در داروخانه‌های سرپایی و چه در داروخانه‌های بیمارستان‌های کشور - حداقل ۲ دهه از برخی از کشورهای منطقه و ۳ دهه از کشورهای توسعه‌یافته عقب می‌باشد. هرچند تمام دست‌اندرکاران تمایل به پیشرفت در این زمینه را ابراز می‌نمایند اما در حال حاضر اقدام عملی قابل ردیابی نمی‌باشد. جهت شروع جدی و برنامه‌ریزی مؤثر باید خدمات دارویی در داروخانه‌های سرپایی و بستری هم‌چون خدمات دیگر رشته‌های درمانی توسط وزارت بهداشت به صورت منطقی ارزش‌گذاری گردد. این امر موجب خواهد شد که در هر دو بخش دولتی و خصوصی مدیران محترم بتوانند سرمایه‌گذاری‌های لازم در جهت دستیابی به منابع مالی مناسب را داشته و براساس این بتوانند برنامه‌ریزی زیرساخت‌ها و خدمات دارویی لازم برای آینده را با اطمینان بیشتری انجام دهند.

دکتر خیراله غلامی